

MULTILATERALT AVTAL

mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, Republiken Albanien, Bosnien och Hercegovina, Republiken Bulgarien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Republiken Island, Republiken Kroatien, Republiken Montenegro, Konungariket Norge, Rumänien, Republiken Serbien och Förenta nationernas övergångsförvaltning i Kosovo ⁽¹⁾ om inrättandet av ett gemensamt europeiskt luftrum

KONUNGARIKET BELGIEN,

REPUBLIKEN TJECKIEN,

KONUNGARIKET DANMARK,

FÖRBUNDSREPUBLIKEN TYSKLAND,

REPUBLIKEN ESTLAND,

REPUBLIKEN GREKLAND,

KONUNGARIKET SPANIEN,

REPUBLIKEN FRANKRIKE,

IRLAND,

REPUBLIKEN ITALIEN,

REPUBLIKEN CYPERN,

REPUBLIKEN LETTLAND,

REPUBLIKEN LITAUEN,

STORHERTIGDÖMET LUXEMBURG,

REPUBLIKEN UNGERN,

REPUBLIKEN MALTA,

KONUNGARIKET NEDERLÄNDERNA,

REPUBLIKEN ÖSTERRIKE,

REPUBLIKEN POLEN,

REPUBLIKEN PORTUGAL,

REPUBLIKEN SLOVENIEN,

REPUBLIKEN SLOVAKIEN,

REPUBLIKEN FINLAND,

KONUNGARIKET SVERIGE,

FÖRENADE KONUNGARIKET STORBRITANNIEN OCH NORDIRLAND,

nedan kallade "EG-medlemsstaterna", och

EUROPEISKA GEMENSKAPEN, nedan kallad "gemenskapen" eller "Europeiska gemenskapen", och

REPUBLIKEN ALBANIEN,

(¹) Enligt definitionen i Förenta nationernas säkerhetsråds resolution 1244 av den 10 juni 1999.

BOSNIEN OCH HERCEGOVINA,

REPUBLIKEN BULGARIEN,

F.D. JUGOSLAVISKA REPUBLIKEN MAKEDONIEN,

REPUBLIKEN ISLAND,

REPUBLIKEN KROATIEN,

REPUBLIKEN MONTENEGRO,

KONUNGARIKET NORGE,

RUMÄNIEN,

REPUBLIKEN SERBIEN och

FÖRENTA NATIONERNAS ÖVERGÅNGSFÖRVALTNING I KOSOVO,

samtliga nedan tillsammans kallade "de avtalsslutande parterna"

SOM ÄR MEDVETNA om den internationella civila luftfartens integrerade karaktär och som önskar inrätta ett gemensamt europeiskt luftrum (ECAA) på grundval av ömsesidigt tillträde till de avtalsslutande parternas marknader för lufttransporter, etableringsfrihet med lika konkurrensvillkor samt efterlevnad av samma regler – bland annat när det gäller luftfartssäkerhet, luftfartsskydd, flygledning, social harmonisering och miljö,

SOM FINNER att reglerna för det gemensamma europeiska luftrummet bör tillämpas multilateralt inom ECAA och att särskilda regler därför behöver fastställas,

SOM ÄR ÖVERENS om att det är ändamålsenligt att grunda ECAA:s bestämmelser på den tillämpliga lagstiftning som är i kraft inom Europeiska gemenskapen i enlighet med bilaga I till det här avtalet, utan att det påverkar tillämpningen av de regler som finns i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen,

SOM ÄR MEDVETNA om att fullständig efterlevnad av ECAA-reglerna möjliggör för de avtalsslutande parterna att dra nytta av ECAA, även i fråga om marknadstillträde,

SOM ÄR MEDVETNA om att efterlevnad av ECAA-regler, inklusive fullständigt marknadstillträde, inte kan ske i ett steg, utan snarare genom en övergång som skall underlättas genom specifika arrangemang med begränsad varaktighet,

SOM BETONAR att, med förbehåll för övergångsarrangemang i de fall det är nödvändigt, reglerna för marknadstillträde för lufttrafikföretag inte bör omfatta begränsningar av frekvens, kapacitet, flyglinjer, typ av flygplan eller liknande restriktioner i bilaterala lufttransportavtal eller lufttransportarrangemang och att man inte bör kräva att lufttrafikföretag ingår kommersiella avtal eller liknande arrangemang som villkor för marknadstillträde,

SOM BETONAR att lufttrafikföretag bör behandlas på ett icke-diskriminerande sätt i fråga om tillträde till lufttransportinfrastruktur, framför allt när tillgången är begränsad,

SOM ÄR MEDVETNA om att det i associeringsavtalen mellan Europeiska gemenskaperna och deras medlemsstater och andra avtalsslutande parter av princip – i syfte att garantera en samordnad utveckling och stegvis liberalisering av transporterna mellan parterna i dessa avtal med hänsyn till ömsesidiga kommersiella behov – fastställs att villkoren för ömsesidigt marknadstillträde på lufttransportområdet bör fastställas genom särskilda avtal,

SOM ÄR MEDVETNA om att samtliga associerade parter strävar efter att få sin lagstiftning om lufttransporter och övriga frågor inom lufttransportområdet att överensstämmer med Europeiska gemenskapens lagstiftning, även med tanke på den framtida utvecklingen av denna,

SOM ERKÄNNER vikten av tekniskt bistånd för att uppnå dessa mål,

SOM ERKÄNNER att förbindelserna mellan gemenskapen och dess medlemsstater och Norge och Island även fortsättningsvis måste styras av EES-avtalet,

SOM ÖNSKAR en fortsatt utvidgning av det gemensamma europeiska luftrummet,

SOM PÅMINNER om förhandlingarna mellan Europeiska gemenskapen och de associerade parterna med målet att sluta avtal om vissa aspekter på lufttrafik som kommer att anpassa de bilaterala luftfartsavtalen mellan EG-medlemsstaterna och de associerade parterna till EG-lagstiftningen,

HAR ENATS OM FÖLJANDE.

MÅLSÄTTNING OCH PRINCIPER

Artikel 1

1. Syftet med detta avtal är att inrätta ett gemensamt europeiskt luftrum, nedan kallat "ECAA". ECAA skall baseras på fritt tillträde till marknader, etableringsfrihet, lika konkurrensvillkor och gemensamma regler, även i fråga om luftfartssäkerhet, luftfartsskydd, flygledning, sociala frågor och miljö. I detta avtal fastställs därför de regler som skall tillämpas mellan de avtalslutande parterna i enlighet med de villkor som anges nedan. Dessa regler omfattar de bestämmelser som fastställs i den lagstiftning som anges i bilaga I.

2. Bestämmelserna i detta avtal skall gälla i den mån de har att göra med luftfart eller därmed förbundna frågor som anges i bilaga I.

3. Det här avtalet består av artiklar där ECAA:s allmänna funktion fastställs, nedan kallat "huvudavtalet", bilagor där bilaga I innehåller den EG-lagstiftning som inom ramen för huvudavtalet gäller mellan de avtalslutande parterna, samt protokoll, varav åtminstone ett för varje associerad part fastställer de övergångsarrangemang som gäller för parten.

Artikel 2

1. I detta avtal gäller följande definitioner:

- a) *avtal*: huvudavtalet, dess protokoll och bilagor samt de rättsakter som det hänvisas till i bilaga I.
- b) *associerad part*: Republiken Albanien, Bosnien och Hercegovina, Republiken Bulgarien, Republiken Kroatien, f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, Republiken Montenegro, Rumänien, Republiken Serbien eller någon annan stat eller enhet som blivit part i detta avtal enligt artikel 32.
- c) *UNMIK eller ytterligare en associerad part*: Förenta nationernas övergångsförvaltning i Kosovo i enlighet med resolution 1244 av den 10 juni 1999 från FN:s säkerhetsråd.
- d) *avtalslutande part*: avseende gemenskapen och EG-medlemsstaterna, gemenskapen och EG-medlemsstaterna eller gemenskapen eller EG-medlemsstaterna. Detta uttrycks betydelse skall i varje enskilt fall härledas ur de tillämpliga bestämmelserna i detta avtal samt ur gemenskapens respektive EG-medlemsstaternas befogenheter enligt fördraget.
- e) *ECAA-partner*: associerad part, Norge eller Island.
- f) *EG-fördraget*: fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
- g) *EES-avtalet*: avtalet om Europeiska ekonomiska samarbetsområdet samt dess protokoll och bilagor, undertecknat den

2 maj 1992, i vilket Europeiska gemenskapen, dess medlemsstater, Island, Liechtenstein och Norge är parter.

- h) *associeringsavtal*: avtal genom vilket det inrättas en associering mellan Europeiska gemenskapen, eller mellan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater, å ena sidan, och respektive associerad part, å andra sidan.
- i) *ECAA-lufttrafikföretag*: ett lufttrafikföretag som innehar licens i enlighet med detta avtal och bestämmelserna i de tillämpliga rättsakter som anges i bilaga I.
- j) *behörig luftfartsmyndighet*: en statlig byrå eller myndighet som har laglig rätt att bedöma överensstämmelsen, eller certifiera och kontrollera användningen eller försäljningen av produkter, tjänster eller licenser inom en avtalslutande parts jurisdiktion och som kan vidta åtgärder för att säkerställa att produkter eller tjänster som marknadsförs inom partens jurisdiktion uppfyller rättsliga krav.
- k) *konvention*: konventionen angående internationell civil luftfart, som öppnades för undertecknande i Chicago den 7 december 1944, samt ändringar och bilagor till denna.
- l) *Sesar*: det tekniska genomförandet av det gemensamma europeiska luftrummet som innebär en samordnad och synkroniserad forskning, utveckling och spridning av de nya generationernas ATM-system.
- m) *huvudplan för flygledningstjänster (ATM)*: startpunkt för Sesar.
- n) *EG-medlemsstat*: medlemsstat i Europeiska gemenskapen.

2. Användningen av begreppen "land", "nationell", "medborgare" eller "territorium" skall inte påverka de avtalslutande parternas status enligt internationell rätt.

Artikel 3

Tillämpliga bestämmelser i rättsakter till vilka det hänvisas eller som ingår antingen i bilaga I, anpassade enligt bilaga II, eller i den gemensamma kommitténs beslut skall vara bindande för de avtalslutande parterna och vara del av, eller upptas i, den nationella lagstiftningen enligt följande:

- a) En rättsakt som motsvarar en EG-förordning skall som sådan upptas i de avtalslutande parternas nationella lagstiftning.
- b) För en rättsakt som motsvarar ett EG-direktiv får de avtalslutande parternas myndigheter välja form och metod för genomförandet.

Artikel 4

De avtalslutande parterna skall vidta alla lämpliga åtgärder, både allmänna och särskilda, för att säkerställa att de skyldigheter som följer av detta avtal fullgörs, och de skall avstå från varje åtgärd som kan äventyra att avtalets mål uppnås.

Artikel 5

Bestämmelserna i detta avtal skall inte påverka förhållandet mellan parterna i EES-avtalet.

IKKE-DISKRIMINERING

Artikel 6

Inom tillämpningsområdet för detta avtal, och utan att det påverkar tillämpningen av eventuella särskilda bestämmelser som finns i avtalet, skall varje form av diskriminering på grund av nationalitet vara förbjuden.

ETABLERINGSRÄTT

Artikel 7

Inom tillämpningsområdet för och villkoren i detta avtal, och utan att det påverkar tillämpningen av tillämpliga rättsakter som anges i bilaga I, skall det inte finnas några restriktioner när det gäller etableringsfriheten för medborgare i en EG-medlemsstat eller i en ECAA-partner på någon av dessa staters territorium. Etableringsfriheten skall innefatta rätten att starta och bedriva verksamhet som egenföretagare samt rätten att bilda och driva företag, däribland bolag eller firmor, i enlighet med de villkor som fastställs för egna medborgare i etableringslandets lagstiftning. Detta skall också gälla rätten att upprätta kontor, filialer och dotterbolag för sådana medborgare i EG:s medlemsstater eller i ECAA-partner som är etablerade inom någon av dessa staters territorium.

Artikel 8

1. Inom tillämpningsområdet för detta avtal, och utan att det påverkar tillämpningen av de tillämpliga rättsakter som anges i bilaga I, skall bolag eller firmor som bildats i enlighet med lagstiftningen i en EG-medlemsstat eller en ECAA-partner och som har sitt huvudkontor inom ECAA likställas med fysiska personer som är medborgare i en EG-medlemsstat eller en ECAA-partner.

2. Med "bolag eller firmor" förstås bolag eller firmor enligt civil- eller handelslagstiftning, inbegripet kooperativa sammanlutningar samt andra offentligrättsliga eller privaträttsliga juridiska personer, med undantag av sådana som inte drivs i vinstsyfte.

Artikel 9

1. Bestämmelserna i artiklarna 7 och 8 skall inte omfatta sådan verksamhet på en avtalsslutande parts territorium som, om än endast tillfälligt, är förenad med utövandet av offentlig makt.

2. Bestämmelserna i artiklarna 7 och 8, och de åtgärder som vidtagits i enlighet med dessa, skall inte utgöra hinder för tillämpning av bestämmelser i de avtalsslutande parternas lagar och andra författningar avseende inresa, bosättning och anställning eller som föreskriver särskild behandling av utländska medborgare och som grundas på hänsyn till allmän ordning, säkerhet eller hälsa.

Artikel 10

1. Utan att det påverkar tillämpningen av mer gynnsamma bestämmelser i befintliga avtal, och inom tillämpningsområdet för detta avtal, skall de avtalsslutande parterna avskaffa kvantitativa restriktioner och åtgärder som har motsvarande effekt på leveranser av utrustning, tillbehör, reservdelar och annat som är nödvändigt för att ett ECAA-lufttrafikföretag skall kunna fortsätta att tillhandahålla lufttransporttjänster enligt villkoren i detta avtal.

2. Den skyldighet som avses i punkt 1 hindrar inte att de avtalsslutande parterna förbjuder eller begränsar sådana leveranser av skäl som rör allmän ordning, allmän säkerhet, skydd av människors och djurs hälsa och liv, bevarande av växter, eller skydd av immateriell, industriell och kommersiell äganderätt. Sådana förbud eller restriktioner får dock inte utgöra ett medel för godtycklig diskriminering eller innefatta en förtäckt begränsning av handeln mellan de avtalsslutande parterna.

LUFTFARTSSÄKERHET

Artikel 11

1. De avtalsslutande parterna skall vidta lämpliga åtgärder för att säkerställa att luftfartyg som är registrerade i en avtalsslutande part och som landar i en annan avtalsslutande part uppfyller internationella säkerhetsnormer i enlighet med konventionen samt blir föremål för rampinspektioner, ombord på och omkring luftfartyget, som den andra avtalsslutande partens bemyndigade företrädare utför för att kontrollera giltigheten av luftfartygets och besättningens dokument samt luftfartygets och utrustningens synliga skick.

2. En avtalsslutande part kan när som helst begära överläggningar om en annan avtalsslutande parts säkerhetsnormer på områden som inte omfattas av de rättsakter som nämns i bilaga I.

3. Inget i detta avtal får tolkas som en begränsning av en behörig civil luftfartsmyndighets befogenhet att vidta lämpliga och omedelbara åtgärder om den upptäcker att en produkt eller tjänst

i) inte uppfyller de miniminormer som kan komma att införas i enlighet med konventionen, eller

ii) efter en sådan inspektion som anges i punkt 1 ger upphov till allvarliga farhågor för att ett luftfartyg eller driften av ett luftfartyg inte uppfyller de miniminormer som införts i enlighet med konventionen, eller

iii) ger upphov till allvarliga farhågor om att de miniminormer som införts i enlighet med konventionen inte upprätthålls och förvaltas på ett effektivt sätt.

4. Om en behörig civil luftfartsmyndighet vidtar åtgärder i enlighet med punkt 3 skall den omedelbart informera de behöriga civila luftfartsmyndigheterna i de andra avtalsslutande parterna om att sådana åtgärder vidtagits samt om skälen för dem.

5. Om åtgärder som vidtagits med tillämpning av punkt 3 fortsätter, även om skälen för dem har försvunnit, kan en avtalsslutande part hänskjuta ärendet till den gemensamma kommittén.

6. Den berörda avtalsslutande parten skall meddela övriga avtalsslutande parter alla ändringar i den nationella lagstiftningen som berör den behöriga civila luftfartsmyndighetens status.

LUFTFARTSSKYDD

Artikel 12

1. För att skydda civilflyget mot olagliga störningar skall de avtalsslutande parterna se till att de gemensamma grundnormer och mekanismer för övervakning av efterlevnaden av luftfartsskyddet som anges i bilaga I tillämpas på flygplatserna inom deras territorier, i enlighet med de tillämpliga bestämmelser som anges i den bilagan.

2. De avtalsslutande parterna skall på begäran ge varandra allt stöd som krävs för att förhindra olaga besittningstagande av civila luftfartyg och andra olagliga handlingar riktade mot luftfartygens säkerhet, passagerarna eller besättningen, flygplatser och flygnavigeringsanläggningar, eller andra hot mot säkerheten hos civilflyget.

3. När det inträffar en incident eller vid hot om en incident som innebär olagligt besittningstagande av civila luftfartyg eller andra olagliga handlingar mot säkerheten för sådana luftfartyg, passagerare, besättning, flygplatser eller flygnavigeringsanläggningar, skall parterna hjälpa varandra genom att underlätta kommunikationen och vidta andra lämpliga åtgärder för att snabbt och säkert avvärja incidenten eller undanröja hotet.

4. En associerad part kan bli föremål för en inspektion av Europeiska kommissionen i enlighet med den tillämpliga gemenskapslagstiftningen enligt bilaga I, och den kan anmodas att delta i Europeiska kommissionens inspektioner i andra avtalsslutande parter.

FLYGLEDNINGSTJÄNST

Artikel 13

1. De avtalsslutande parterna skall samarbeta på flygledningsområdet med målet att utvidga det gemensamma europeiska luftrummet till ECAA för att förbättra dagens säkerhetsnormer, göra de allmänna lufttrafiknormerna mer verkningfulla i Europa, optimera kapaciteten och minimera förseningarna.

2. För att underlätta tillämpningen av lagstiftningen för det gemensamma europeiska luftrummet bör följande åtgärder vidtas:

— De associerade parterna skall, inom sina respektive behörighetsområden, så snart som möjligt anpassa sina institutionella flygledningsstrukturer till det gemensamma europeiska luftrummet, i första hand genom att man utser eller inrättar lämpliga nationella tillsynsorgan som skall vara åtminstone funktionellt oberoende från tillhandahållarna av flygtrafik-tjänster.

— Europeiska gemenskapen skall bistå de associerade parterna vid sådana operativa initiativ på områdena flygtrafiktjänster, luftrum och driftskompatibilitet som är ett resultat av det gemensamma europeiska luftrummet, främst genom att de berörda avtalsslutande parternas åtgärder för att inrätta funktionella luftrumsblock integreras på ett tidigt stadium.

3. Europeiska gemenskapen skall ansvara för att de associerade parterna deltar till fullo i utvecklingen av en huvudplan för flygledningstjänster (ATM) inom kommissionens Sesarprogram.

KONKURRENS

Artikel 14

1. Bestämmelserna i bilaga III skall tillämpas inom ramen för detta avtal. I de fall regler om konkurrens och statligt stöd ingår i andra avtal mellan två eller fler avtalsslutande parter, exempelvis associeringsavtal, skall de reglerna gälla för de parterna.

2. Artiklarna 15, 16 och 17 skall inte tillämpas i fråga om bestämmelserna i bilaga III.

VERKSTÄLLIGHET

Artikel 15

1. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 2 och 3 skall de avtalsslutande parterna säkerställa att de rättigheter som följer av detta avtal, och i synnerhet av de rättsakter som anges i bilaga I, kan åberopas vid de nationella domstolarna.

2. I frågor som kan påverka befintlig eller potentiell flygtrafik som skall godkännas enligt detta avtal, skall Europeiska gemenskapens institutioner ha de befogenheter som de tilldelats enligt bestämmelserna i de rättsakter som anges i bilaga I.

3. I alla frågor som rör giltigheten av beslut som fattats av Europeiska gemenskapens institutioner i enlighet med detta avtal, i synnerhet enligt de rättsakter som anges i bilaga I, skall Europeiska gemenskapernas domstol, nedan kallad "EG-domstolen", ha exklusiv behörighet.

TOLKNING

Artikel 16

1. I den mån som bestämmelserna i detta avtal och bestämmelserna i de rättsakter som anges i bilaga I i allt väsentligt är identiska med motsvarande regler i EG-fördraget och med rättsakter som antagits i enlighet med EG-fördraget, skall dessa bestämmelser vid genomförandet och tillämpningen tolkas i enlighet med relevanta domar och beslut som meddelats av EG-domstolen och Europeiska gemenskapernas kommission före dagen för undertecknandet av detta avtal. De avtalsslutande parterna skall underrättas om domar och beslut som meddelas efter dagen för undertecknandet av detta avtal. På begäran av en part skall konsekvenserna av sådana senare meddelade domar och beslut fastställas av den gemensamma kommittén, i syfte att säkerställa att detta avtal fungerar som avsett. Befintliga tolkningar skall meddelas ECAA-partnerna före dagen för undertecknandet av detta avtal. De beslut som fattas av den gemensamma kommittén enligt detta förfarande skall överensstämma med EG-domstolens rättspraxis.

2. Om frågor avseende tolkningen av detta avtal, bestämmelserna i de rättsakter som anges i bilaga I eller bestämmelserna i rättsakter som antagits i enlighet med dessa, och som i allt väsentligt är identiska med motsvarande regler i EG-fördraget och med rättsakter som antagits i enlighet med EG-fördraget, uppkommer i ett mål inför någon ECAA-partners domstol skall denna, om den anser det vara nödvändigt för avkunnandet av en dom och förenligt med bilaga IV, begära att EG-domstolen skall avgöra frågan. En ECAA-partner får, genom beslut och i enlighet med bilaga IV, stipulera i vilken omfattning och under vilka förutsättningar dess domstolar skall tillämpa denna bestämmelse. Ett sådant beslut skall anmälas till depositarien och EG-domstolen. Depositarien skall informera de övriga avtalsslutande parterna.

3. Om en domstol i en avtalsslutande part, mot vars beslut det saknas rättsliga medel i nationell lagstiftning, inte, i enlighet med punkt 2, kan hänskjuta ett mål till EG-domstolen, skall varje dom från en sådan domstol sändas av den berörda avtalsslutande parten till den gemensamma kommittén, som skall agera för att bevara en enhetlig tolkning av detta avtal. Om den gemensamma kommittén inte har lyckats säkerställa en enhetlig tolkning av avtalet inom två månader efter att den har förelagts en sådan diskrepans mellan EG-domstolens rättspraxis och en dom vid en domstol i en sådan avtalsslutande part, får det förfarande som anges i artikel 20 tillämpas.

NY LAGSTIFTNING

Artikel 17

1. Detta avtal skall inte, under förutsättning att det följer principerna om icke-diskriminering samt bestämmelserna i denna artikel och artikel 18.4, påverka rätten för de avtalsslutande parterna att ensidigt anta ny lagstiftning eller ändra sin lagstiftning i fråga om luftfart eller ett sådant närliggande område som anges i bilaga I. De associerade parterna skall anta

sådan lagstiftning endast om den överensstämmer med det här avtalet.

2. Så snart en avtalsslutande part har antagit ny lagstiftning eller en ändring av sin nationella lagstiftning skall den genom den gemensamma kommittén underrätta de övriga parterna senast en månad efter antagandet. På begäran av en av parterna skall den gemensamma kommittén senast två månader efter det att den underrättats organisera en dialog om vilka följder den nya lagstiftningen eller ändringen har för detta avtals avsedda funktion.

3. Den gemensamma kommittén skall

a) fatta beslut om att ändra bilaga I så att den nya lagstiftningen eller ändringen i fråga införlivas med avtalet, vid behov på grundval av ömsesidighet, eller

b) fatta beslut om att den nya lagstiftningen eller ändringarna av lagstiftningen i fråga skall anses överensstämma med detta avtal, eller

c) besluta om eventuella andra åtgärder för att säkerställa detta avtals korrekta funktion.

4. När det gäller lagstiftning som har antagits mellan tidpunkten för undertecknandet av detta avtal och tidpunkten för dess ikraftträdande, och om vilken de övriga avtalsslutande parterna har informerats, skall dagen för hänskjutandet räknas som den dag då informationen mottogs. Den gemensamma kommittén får inte fatta sitt beslut tidigare än sextio dagar efter dagen för detta avtals ikraftträdande.

GEMENSAM KOMMITTÉ

Artikel 18

1. Härmed inrättas en gemensam kommitté som skall ansvara för förvaltningen av detta avtal och, utan att det påverkar tillämpningen av artikel 15.2–3 och artiklarna 21 och 22, sörja för att det genomförs på korrekt sätt. För detta ändamål skall den gemensamma kommittén utfärda rekommendationer och fatta beslut i de ärenden som anges i detta avtal. Den gemensamma kommitténs beslut skall genomföras av de avtalsslutande parterna i enlighet med deras egna regler.

2. Den gemensamma kommittén skall bestå av företrädare för de avtalsslutande parterna.

3. Den gemensamma kommittén skall fatta beslut enhälligt. Den gemensamma kommittén får emellertid besluta om att tillämpa ett majoritetsröstningsförfarande i vissa särskilda frågor.

4. För att detta avtal skall kunna genomföras korrekt skall parterna utbyta information med varandra om till exempel ny lagstiftning och beslut som har betydelse för detta avtal och, när någon part så begär, hålla samråd inom den gemensamma kommittén, inklusive om sociala frågor.

5. Den gemensamma kommittén skall själv anta sin arbetsordning.

6. Ordförandeskapet i den gemensamma kommittén skall växla mellan en ECAA-partner och Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater enligt en turordning som skall fastställas i kommitténs arbetsordning.

7. Ordföranden skall, i syfte att övervaka detta avtals allmänna funktion, kalla till möte i den gemensamma kommittén minst en gång om året samt, på begäran av en avtalsslutande part, då så erfordras på grund av särskilda omständigheter. Den gemensamma kommittén skall kontinuerligt övervaka hur EG-domstolens rättspraxis utvecklas. I detta syfte skall Europeiska gemenskapen sända alla domar från EG-domstolen som är av betydelse för avtalets korrekta genomförande till samtliga ECAA-partner. Den gemensamma kommittén skall agera inom tre månader så att en enhetlig tolkning av detta avtal säkerställs.

8. Den gemensamma kommittén äger rätt att fatta beslut om inrättande av en eller flera arbetsgrupper som kan bistå kommittén vid utövandet av dess uppdrag.

Artikel 19

1. Ett beslut av den gemensamma kommittén skall vara bindande för de avtalsslutande parterna. Om den gemensamma kommittén beslutar att en part skall vidta åtgärder, skall parten vidta dessa och underrätta den gemensamma kommittén om detta.

2. Den gemensamma kommitténs beslut skall offentliggöras i Europeiska gemenskapernas och ECAA-partnerns officiella tidningar. I varje beslut skall anges vid vilket datum det genomförs av de avtalsslutande parterna och alla andra uppgifter som kan vara av betydelse för de ekonomiska aktörerna.

TVISTLÖSNING

Artikel 20

1. Gemenskapen, tillsammans med EG-medlemsstaterna, eller en ECAA-partner får lägga fram tvistefrågor som rör tillämpningen eller tolkningen av detta avtal inför den gemensamma kommittén, med undantag för de fall då särskilda förfaranden föreskrivs i avtalet.

2. När en tvistefråga har lagts fram inför den gemensamma kommittén i enlighet med punkt 1, skall utan dröjsmål samråd hållas mellan parterna i tvisten. I de fall då Europeiska gemenskapen inte är en part i tvisten får en företrädare för gemenskapen inbjudas till samrådet av endera av parterna. Parterna i tvisten får utarbeta ett förslag till lösning av tvisten, vilket utan dröjsmål skall lämnas in till den gemensamma kommittén. Ett beslut som fattas av den gemensamma kommittén i enlighet med detta förfarande skall följa EG-domstolens rättspraxis.

3. Om den gemensamma kommittén inom fyra månader räknat från den dag den förelades ärendet inte har fattat något

beslut som löser tvisten, får parterna i tvisten hänskjuta den till EG-domstolen, vars beslut skall vara slutgiltigt och bindande. Villkoren för hur ett sådant hänskjutande till EG-domstolen skall gå till fastställs i bilaga IV.

4. Om den gemensamma kommittén inom loppet av fyra månader inte fattar beslut i ett ärende som har förelagts den, har de avtalsslutande parterna rätt att vidta lämpliga skyddsåtgärder i enlighet med artiklarna 21 och 22 och upprätthålla dem under högst sex månader. Efter denna period har varje part rätt att säga upp detta avtal med omedelbar verkan. En part får inte vidta skyddsåtgärder i ett ärende som hänskjutits till EG-domstolen i enlighet med detta avtal, med undantag för de fall som anges i artikel 11.3 eller i enlighet med mekanismer som föreskrivs i de enskilda rättsakter som förtecknas i bilaga I.

SKYDDSÅTGÄRDER

Artikel 21

Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11.3 och de åtgärder i fråga om luftfartssäkerhet och luftfartsskydd som anges i protokollen till det här avtalet, skall skyddsåtgärdernas omfattning och varaktighet begränsas till vad som krävs för att åtgärda situationen. De åtgärder som minst stör detta avtals avsedda funktion skall prioriteras.

Artikel 22

1. En avtalsslutande part som överväger att vidta skyddsåtgärder skall underrätta övriga parter om sin avsikt via den gemensamma kommittén och lämna alla relevanta uppgifter.

2. De avtalsslutande parterna skall omgående inleda samråd i den gemensamma kommittén i syfte att finna en ömsesidigt godtagbar lösning.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av artikel 11.3 får den avtalsslutande parten inte vidta skyddsåtgärder tidigare än en månad efter dagen för underrättelsen enligt punkt 1, om inte samrådsförfarandet enligt punkt 2 har slutförts innan den angivna tidsfristen har löpt ut.

4. Den berörda avtalsslutande parten skall utan dröjsmål underrätta den gemensamma kommittén om vilka åtgärder som har vidtagits och lämna alla relevanta uppgifter.

UTLÄMNANDE AV INFORMATION

Artikel 23

De avtalsslutande parternas företrädare, delegater, experter, tjänstemän och andra anställda skall åläggas att, även efter det att deras tjänsteåligganden har upphört, inte lämna ut uppgifter som de har fått kännedom om i samband med detta avtal och som omfattas av sekretesskydd, i synnerhet uppgifter om företag och deras affärskontakter och kostnadsförhållanden.

TREDJELÄNDER OCH INTERNATIONELLA ORGANISATIONER

Artikel 24

1. De avtalsslutande parterna skall på begäran av en part, och i enlighet med förfarandena i artiklarna 25 och 26, samråda med varandra inom ramen för den gemensamma kommittén

- a) i luftfartsärenden som behandlas i internationella organisationer, och
- b) om de olika aspekterna av frågan om hur parternas förbindelser med tredjeländer kan utvecklas inom luftfartsområdet, samt om verkan av de väsentliga delarna i bilaterala eller multilaterala avtal som ingåtts inom det aktuella området.

2. Det samråd som föreskrivs i punkt 1 skall genomföras inom loppet av en månad från det att det begärdes, eller i brådskande fall så snart som möjligt.

Artikel 25

1. Samråden enligt artikel 24.1 a skall huvudsakligen syfta till att

- a) gemensamt avgöra om de aktuella frågorna medför problem av gemensamt intresse, och,
- b) beroende på problemens art gemensamt överväga
  - huruvida de avtalsslutande parternas agerande i de berörda internationella organisationerna bör samordnas, eller
  - andra lämpliga tillvägagångssätt.

2. De avtalsslutande parterna skall snarast möjligt utbyta information av betydelse för de ändamål som föreskrivs i punkt 1.

Artikel 26

Samråden enligt artikel 24.1 b skall huvudsakligen syfta till att utreda frågorna och överväga lämpliga tillvägagångssätt.

ÖVERGÅNGSORDNINGAR

Artikel 27

1. I protokollet I-IX fastställs övergångsbestämmelserna och deras tillämpningsperioder för Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och den associerade parten i fråga, å andra sidan. När det gäller förbindelserna mellan Norge eller Island och en associerad part skall samma villkor gälla som mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och den associerade parten i fråga, å andra sidan.

2. Under de övergångsperioder som avses i punkt 1 skall relevanta delar av lufttransportordningen mellan två associerade parter fastställas utifrån det mest restriktiva av de två protokoll som avser de associerade parterna i fråga.

3. De associerade avtalsparternas gradvisa övergång till full tillämpning av ECAA skall vara föremål för bedömningar. Dessa skall göras av Europeiska gemenskapen i samarbete med den berörda associerade parten. När en associerad part förväntas sig om att villkoren för att fullfölja en övergångsperiod enligt det relevanta protokollet har uppfyllts, skall den informera Europeiska gemenskapen om att en bedömning bör ske.

4. Om Europeiska gemenskapen anser att villkoren uppfyllts skall den underrätta den gemensamma kommittén och sedan besluta att den berörda associerade parten är kvalificerad att övergå till nästa övergångsperiod eller, i förekommande fall, helt inlemmas i det europeiska gemensamma luftrummet.

5. Om Europeiska gemenskapen anser att villkoren inte uppfyllts skall den rapportera detta till den gemensamma kommittén. Gemenskapen skall rekommendera den berörda associerade parten specifika förbättringar och fastställa en genomförandeperiod under vilken dessa förbättringar rimligen kan genomföras. Före genomförandeperiodens utgång skall en andra bedömning och, om nödvändigt, ytterligare bedömningar göras för att fastställa om de rekommenderade förbättringarna har genomförts på ett verkningsfullt och tillfredsställande sätt.

STÄLLNING GENTEMOT BILATERALA AVTAL OCH ORDNINGAR PÅ LUFTTRANSPORTOMRÅDET

Artikel 28

1. Bestämmelserna i detta avtal skall ha företräde framför de tillämpliga bestämmelserna i bilaterala lufttransportavtal och/eller lufttransportordningar som är i kraft mellan de associerade parterna, å ena sidan, och Europeiska gemenskapen, en EG-medlemsstat, Norge eller Island, å andra sidan, samt mellan de associerade parterna.

2. Under de övergångsperioder som avses i artikel 27 skall, utan att det påverkar tillämpningen av punkt 1, de bestämmelser som rör ägarskap, trafikrättigheter, kapacitet, typ eller byte av luftfartyg, gemensamma flygnummer (code-sharing) och prissättning i ett bilateralt avtal eller en bilateral ordning mellan en associerad part och Europeiska gemenskapen, en EG-medlemsstat, Norge eller Island eller mellan två associerade parter gälla för parterna i det bilaterala avtalet och/eller den bilaterala ordningen om avtalet eller ordningen innehåller mer flexibla bestämmelser om frihet för de berörda lufttrafikföretagen än det tillämpliga protokollet avseende den berörda associerade parten.

3. En tvist mellan en associerad part och en annan avtalsslutande part om huruvida det är de bestämmelser i protokollet som omfattar den berörda associerade parten eller de bilaterala avtalen och/eller ordningarna som, med tanke på fullständig tillämpning av det gemensamma europeiska luftrummet, är mest flexibla, skall avgöras inom ramen för den tvistlösningsmekanism som anges i artikel 20. Tvister om hur man skall avgöra förhållandet mellan motstridiga protokoll skall lösas på samma sätt.

IKRAFTTRÄDANDE, ÖVERSYN, UPPSÄGNING OCH ÖVRIGA
BESTÄMMELSER*Artikel 29***Ikraftträdande**

1. Detta avtal skall ratificeras eller godkännas av de parter som har undertecknat det i enlighet med deras egna förfaranden. Ratificerings- eller godkännandeinstrument skall deponeras hos generalsekretariatet för Europeiska unionens råd (depositarie), som skall underrätta alla övriga undertecknare samt Internationella civila luftfartsorganisationen.

2. Detta avtal träder i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på dagen för deponeringen av ratificerings- eller godkännandeinstrumenten av Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna och minst en associerad part. För varje part som ratificerar eller godkänner detta avtal efter denna dag skall det träda i kraft den första dagen i den andra månaden som följer på dagen för denna parts deponering av sitt ratificerings- eller godkännandeinstrument.

3. Utan att det påverkar tillämpningen av punkterna 1 och 2 kan Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater och minst en associerad part besluta sig för att sinsemellan tillämpa detta avtal provisoriskt från och med dagen för undertecknandet, i enlighet med tillämpningen av den nationella lagstiftningen, genom att meddela depositarien som i sin tur skall meddela övriga avtalsslutande parter.

*Artikel 30***Översyn**

Detta avtal skall ses över när en avtalsslutande part så begär och i varje fall fem år efter att det trätt i kraft.

*Artikel 31***Uppsägning**

1. Varje avtalsslutande part får säga upp detta avtal genom att underrätta depositarien, som skall anmäla denna uppsägning av avtalet till de övriga avtalsslutande parterna och Internationella civila luftfartsorganisationen. Om detta avtal sägs upp av Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna skall det upphöra att gälla ett år efter dagen för anmälan. Om detta avtal sägs upp av en annan avtalsslutande part skall det endast för denna parts del upphöra att gälla ett år efter dagen för

anmälan. Lufttrafik som bedrivs vid tidpunkten för avtalets upphörande får fortsätta fram till slutet av den IATA-tidtabellssäsongs inom vilken avtalets upphörandedatum ligger.

2. När en associerad part ansluter sig till Europeiska unionen skall den automatiskt upphöra att vara en associerad part enligt detta avtal och skall i stället bli en EG-medlemsstat.

3. Detta avtal skall upphöra att gälla, eller tillfälligt upphöra, med avseende på en associerad part om motsvarande associeringsavtal upphör att gälla eller tillfälligt upphör.

*Artikel 32***Utvidgning av det gemensamma europeiska luftrummet**

Europeiska gemenskapen kan tillfråga alla stater eller enheter som är beredda att bringa sin lagstiftning om lufttransporter och övriga frågor inom lufttransportområdet i överensstämmelse med Europeiska gemenskapens lagstiftning, och med vilka Europeiska gemenskapen har inrättat eller håller på att inrätta ett ramverk för nära ekonomiskt samarbete, till exempel ett associeringsavtal, huruvida de önskar delta i ECAA. De avtalsslutande parterna skall ändra avtalet i enlighet med detta.

*Artikel 33***Flygplatsen i Gibraltar**

1. Tillämpningen av detta avtal på flygplatsen i Gibraltar skall inte påverka Konungariket Spaniens eller Förenade kungarikets rättsliga ställning med avseende på tvisten om suveränitet över det territorium där flygplatsen är belägen.

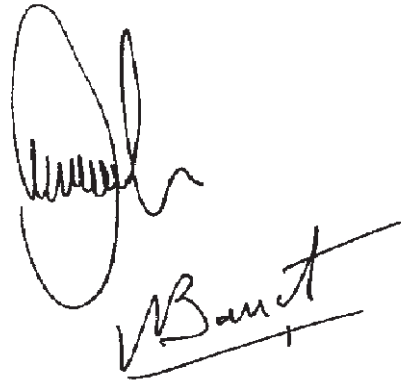
2. Tillämpningen av detta avtal på flygplatsen i Gibraltar skall uppskjutas tills överenskommelsen i den gemensamma förklaring som avgavs av Konungariket Spaniens och Förenade kungarikets utrikesministrar den 2 december 1987 fungerar i praktiken.

*Artikel 34***Språk**

Detta avtal har upprättats i ett enda original på de officiella språken vid Europeiska unionens institutioner och i andra avtalsslutande parter än Europeiska gemenskapen och dess medlemsstater. Alla språkversioner är lika giltiga.

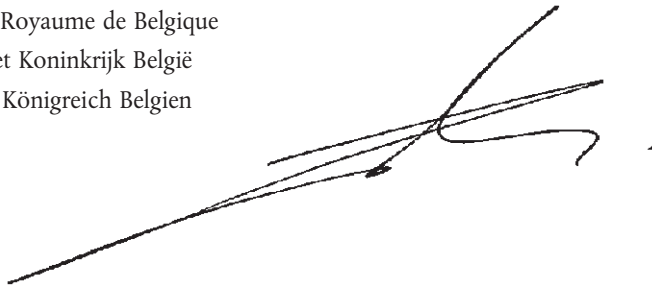
TILL BEVIS HÄRPÅ har undertecknade befullmäktigade undertecknat detta avtal:

Por la Comunidad Europea
Za Evropské společenství
For Det Europæiske Fællesskab
Für die Europäische Gemeinschaft
Euroopa Ühenduse nimel
Για την Ευρωπαϊκή Κοινότητα
For the European Community
Pour la Communauté européenne
Per la Comunità europea
Eiropas Kopienas vārdā
Europos bendrijos vardu
az Európai Közösség részéről
Għall-Komunità Ewropea
Voor de Europese Gemeenschap
W imieniu Wspólnoty Europejskiej
Pela Comunidade Europeia
Za Európske spoločenstvo
za Evropsko skupnost
Euroopan yhteisön puolesta
På Europeiska gemenskapens vägnar

V. Barrot

Pour le Royaume de Belgique
Voor het Koninkrijk België
Für das Königreich Belgien

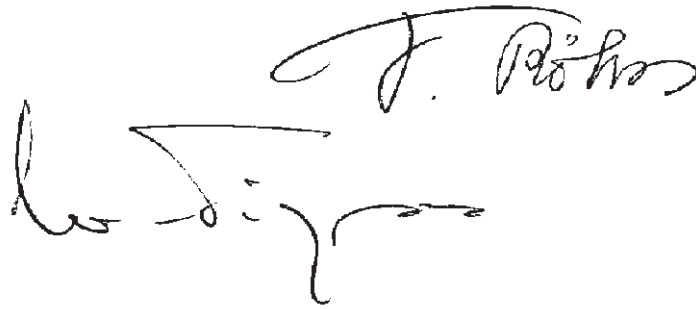
Za Českou republiku

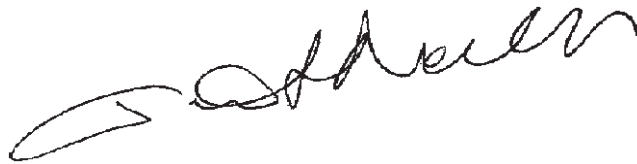
På Kongeriget Danmarks vegne

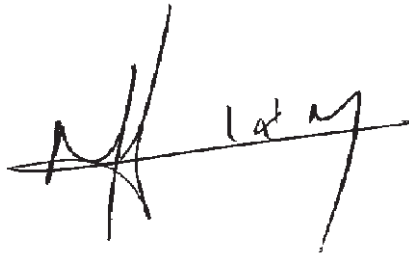
Für die Bundesrepublik Deutschland

Handwritten signature in black ink, appearing to read "J. Rösler".

Eesti Vabariigi nimel

Handwritten signature in black ink, consisting of a series of loops and strokes.

Για την Ελληνική Δημοκρατία

Handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name.

Por el Reino de España

Handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name.

Pour la République française

Handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name.

Thar cheann Na hÉireann

For Ireland

Handwritten signature in black ink, appearing to be a stylized name.

Per la Repubblica italiana

Για την Κυπριακή Δημοκρατία

Latvijas Republikas vārdā

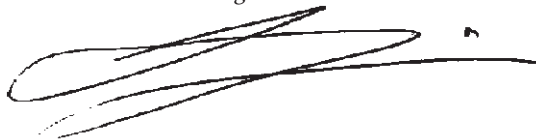

22 -06- 2006

Lietuvos Respublikos vardu

Pour le Grand-Duché de Luxembourg

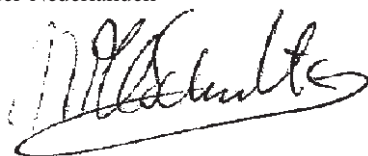
A Magyar Köztársaság részéről

Għar-Repubblika ta' Malta

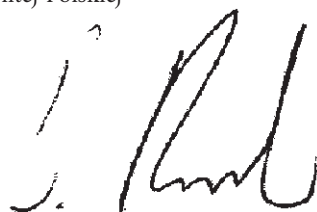
Voor het Koninkrijk der Nederlanden

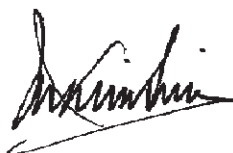
Für die Republik Österreich

W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej

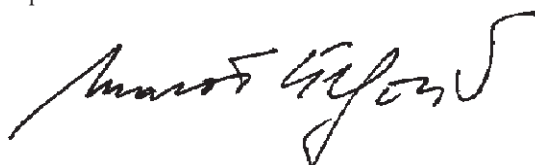
Pela República Portuguesa

Za Republiko Slovenijo

Za Slovenskú republiku

Suomen tasavallan puolesta

För Republiken Finland

För Konungariket Sverige

Ulrica Messing

For the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland

Për Republikën e Shqipërisë

Dukim Basha

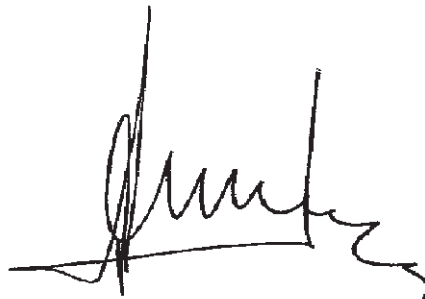
Za Bosnu i Hercegovinu

За Босну и Херцеговину

Za Bosnu i Hercegovinu

За Република България

Za Republiku Hrvatsku

За Бивша Југославска Република Македонија

Fyrir hönd Lyðveldisins Íslands

Za Republiku Crnu Goru

05 -07- 2006

For Kongeriket Norge

Pentru România

За Републику Србију

29 -06- 2006

For the United Nations Interim Administration in Kosovo
with Declaration

REPUBLIC OF MACEDONIA
MINISTRY OF TRANSPORT AND COMMUNICATIONS

Luxembourg, 9 June 2006

Dear Sirs,

Hereby I declare that the final text from 22 May 2006 of the Multilateral ECAA Agreement is acceptable for the Government of the Republic of Macedonia.

With this letter, the Government of the Republic of Macedonia considers itself as signatory of the Multilateral Agreement between the Republic of Albania, Bosnia and Herzegovina, the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the European Community and its Member States, the Republic of Iceland, the Republic of Macedonia, the Kingdom of Norway, Serbia and Montenegro, Romania and United Nations Interim Administration Mission in Kosovo on the Establishment of a European Common Aviation Area.

However, I declare that the Republic of Macedonia does not accept the denomination used for my country in the abovementioned Agreement, having in view that the constitutional name of my country is Republic of Macedonia.

Please accept, Sirs, the assurances of my highest consideration.

Xhemali MEHAZI

*Minister of Transport
and Communications*

THE COUNCIL OF THE EUROPEAN UNION
AND THE EUROPEAN COMMISSION

Luxembourg, 9 June 2006

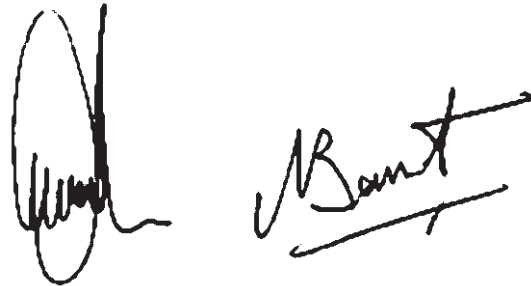
Mr. Xhemali MEHAZI,
Minister of Transport and Communications
of the former Yugoslav Republic of Macedonia,

Sir,

The European Community and its Member States take note of your letter of today's date and confirms that your letter and this reply shall together take the place of the signature of the Multilateral Agreement between the Republic of Albania, Bosnia and Herzegovina, the Republic of Bulgaria, the Republic of Croatia, the European Community and its Member States, the Republic of Iceland, the former Yugoslav Republic of Macedonia, the Kingdom of Norway, Serbia and Montenegro, Romania and the United Nations Interim Administration Mission in Kosovo on the Establishment of a European Common Aviation Area (ECAA). However, this cannot be construed as acceptance or recognition by the European Community and its Member States, in whatever form or content of a denomination other than the "former Yugoslav Republic of Macedonia".

Please accept, Sir, the assurance of our highest consideration.

*On behalf of the European Community and
its Member States*

—

BILAGA I

BESTÄMMELSER TILLÄMPLIGA PÅ CIVIL LUFTFART

De "tillämpliga bestämmelserna" i följande EG-rättsakter skall tillämpas i enlighet med huvudavtalet och bilaga II om övergripande anpassning om inte annat anges i denna bilaga eller i protokollen I–IX. I förekommande fall anges de specifika ändringarna för varje rättsakt.

A. MARKNADSTILLTRÄDE OCH DÄRMED FÖRBUNDNA FRÅGOR

Nr 2407/92

Rådets förordning (EEG) nr 2407/92 av den 23 juli 1992 om utfärdande av tillstånd för lufttrafikföretag

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–18 och bilagan förutom hänvisningen i artikel 13.3 till artikel 226 (tidigare 169) i EG-fördraget

Nr 2408/92

Rådets förordning (EEG) nr 2408/92 av den 23 juli 1992 om EG-lufttrafikföretags tillträde till flyglinjer inom gemenskapen,

ändrad eller anpassad genom

- artikel 29 i akten om villkoren för Republiken Österrikes, Republiken Finlands och Konungariket Sveriges anslutning,
- den gemensamma EES-kommitténs beslut nr 7/94 av den 21 mars 1994 om ändring av protokoll 47 och vissa bilagor till EES-avtalet,
- artikel 20 i akten om villkoren för Republiken Tjeckiens, Republiken Estlands, Republiken Cyperns, Republiken Lettlands, Republiken Litauens, Republiken Ungerns, Republiken Maltas, Republiken Polens, Republiken Sloveniens och Republiken Slovakiens anslutning till de fördrag som ligger till grund för Europeiska unionen och om anpassning av fördragen, nedan kallad "2003 års anslutningsakt"

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–15 och bilagorna I, II och III

Nr 2409/92

Rådets förordning (EEG) nr 2409/92 av den 23 juli 1992 om biljettpreiser och tariffer för lufttrafik.

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–10

Nr 95/93

Rådets förordning (EEG) nr 95/93 av den 18 januari 1993 om gemensamma regler för fördelning av ankomst- och avgångstider vid gemenskapens flygplatser,

ändrad genom

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 894/2002 av den 27 maj 2002 om ändring av rådets förordning (EEG) nr 95/93,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1554/2003 av den 22 juli 2003 om ändring av rådets förordning (EEG) nr 95/93,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 793/2004 av den 21 april 2004 om ändring av rådets förordning (EEG) nr 95/93

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–12 och 14 a.2

För tillämpningen av artikel 12.2 skall "kommissionen" förstås som "den gemensamma kommittén".

Nr 96/67

Rådets direktiv 96/67/EG av den 15 oktober 1996 om tillträde till marknaden för marktjänster på flygplatserna inom gemenskapen

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–25 och bilagan

För tillämpningen av artikel 10 skall "medlemsstaterna" förstås som "EG:s medlemsstater".

För tillämpningen av artikel 20.2 skall "kommissionen" förstås som "den gemensamma kommittén".

Nr 785/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 785/2004 av den 21 april 2004 om försäkringskrav för lufttrafikföretag och luftfartygsoperatörer.

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–8 och artikel 10.2

B. FLYGLEDNINGSTJÄNST

Nr 549/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 549/2004 av den 10 mars 2004 om ramen för inrättande av det gemensamma europeiska luftrummet (ramförordningen)

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–4, 6 och 9–14

Nr 550/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 550/2004 av den 10 mars 2004 om tillhandahållande av flygtrafiktjänster inom det gemensamma europeiska luftrummet (förordningen om tillhandahållande av tjänster)

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–19, bilagorna I och II

Nr 551/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 551/2004 av den 10 mars 2004 om organisation och användning av det gemensamma europeiska luftrummet (förordningen om luftrummet)

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–11

Nr 552/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 552/2004 av den 10 mars 2004 om driftskompatibiliteten hos det europeiska nätverket för flygledningstjänst (förordningen om driftskompatibilitet)

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–12, bilagorna I–V

Nr 2096/2005

Kommissionens förordning (EG) nr 2096/2005 av den 20 december 2005 om gemensamma krav i fråga om tillhandahållande av flygtrafiktjänster

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–9, bilagorna I–V

Nr 2150/2005

Kommissionens förordning (EG) nr 2150/2005 av den 23 december 2005 om gemensamma regler för flexibelt utnyttjande av luftrummet

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–9, bilagan

C. LUFTFARTSSÄKERHET

Nr 3922/91

Rådets förordning (EEG) nr 3922/91 av den 16 december 1991 om harmonisering av tekniska krav och administrativa förfaranden inom området civil luftfart,

ändrad genom

- kommissionens förordning (EG) nr 2176/96 av den 13 november 1996 om anpassning till vetenskaplig och teknisk utveckling av rådets förordning (EEG) nr 3922/91,
- kommissionens förordning (EG) nr 1069/1999 av den 25 maj 1999 om anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av rådets förordning (EEG) nr 3922/91,
- kommissionens förordning (EG) nr 2871/2000 av den 28 december 2000 om anpassning till den vetenskapliga och tekniska utvecklingen av rådets förordning (EEG) nr 3922/91 om harmonisering av tekniska krav och administrativa förfaranden inom området civil luftfart,
- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1592/2002 av den 15 juli 2002 om fastställande av gemensamma bestämmelser på det civila luftfartsområdet och inrättande av en europeisk byrå för luftfartssäkerhet

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–10, 12–13 med undantag av artikel 4.1 och artikel 8.2 (andra meningen), bilagorna I–III

För tillämpningen av artikel 12 skall "medlemsstaterna" förstås som "EG:s medlemsstater".

Nr 94/56

Rådets direktiv 94/56/EG av den 21 november 1994 om grundläggande principer för utredning av flyghaverier och tillbud inom civil luftfart

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–12

För tillämpningen av artiklarna 9 och 12 skall "kommissionen" förstås som "alla övriga avtalsslutande parter i avtalet om ett gemensamt europeiskt luftrum".

Nr 1592/2002

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1592/2002 av den 15 juli 2002 om fastställande av gemensamma bestämmelser på det civila luftfartsområdet och inrättande av en europeisk byrå för luftfartssäkerhet,

ändrad genom

- Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1643/2003 av den 22 juli 2003 om ändring av förordning (EG) nr 1592/2002,
- kommissionens förordning (EG) nr 1701/2003 av den 24 september 2003 om anpassning av artikel 6 i förordning (EG) nr 1592/2002

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–57, bilagorna I och II

Nr 2003/42

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/42/EG av den 13 juni 2003 om rapportering av händelser inom civil luftfart

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–11, bilagorna I och II

Nr 1702/2003

Kommissionens förordning (EG) nr 1702/2003 av den 24 september 2003 om fastställande av tillämpningsföreskrifter för luftvärdighets- och miljöcertifiering av luftfartyg och tillhörande produkter, delar och utrustningar samt för certifiering av konstruktions- och tillverkningsorganisationer,

ändrad genom

- kommissionens förordning (EG) nr 381/2005 av den 7 mars 2005 om ändring av förordning (EG) nr 1702/2003

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–4, bilagan. De övergångsperioder som det hänvisas till i denna förordning skall fastställas av den gemensamma kommittén

Nr 2042/2003

Förordning (EG) nr 2042/2003 av den 20 november 2003 om fortsatt luftvärdighet för luftfartyg och luftfartygsprodukter, delar och utrustning och om godkännande av organisationer och personal som arbetar med dessa arbetsuppgifter

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–6, bilagorna I–IV

Nr 104/2004

Kommissionens förordning (EG) nr 104/2004 av den 22 januari 2004 om fastställande av bestämmelser för organisationen och sammansättningen av överklagandenämnden för Europeiska byrån för luftfartssäkerhet

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–7 och bilagan

Nr 488/2005

Kommissionens förordning (EG) nr 488/2005 av den 21 mars 2005 om arvoden och avgifter som tas ut av Europeiska byrån för luftfartssäkerhet

Nr 2111/2005

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2111/2005 av den 14 december 2005 om upprättande av en gemenskapsförteckning över alla lufttrafikföretag som förbjudits att bedriva verksamhet inom gemenskapen och om information till flygpassagerare om vilket lufttrafikföretag som utför en viss flygning, samt om upphävande av artikel 9 i direktiv 2004/36/EG

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–13, bilagan

D. LUFTFARTSSKYDD

Nr 2320/2002

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 2320/2002 av den 16 december 2002 om införande av gemensamma skyddsregler för den civila luftfarten,

ändrad genom

— Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 849/2004 av den 29 april 2004 om ändring av förordning (EG) nr 2320/2002

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–12 och bilagan

Nr 622/2003

Kommissionens förordning (EG) nr 622/2003 av den 4 april 2003 om åtgärder för att genomföra gemensamma grundläggande normer avseende luftfartsskydd,

ändrad genom

— kommissionens förordning (EG) nr 68/2004 av den 15 januari 2004 om ändring av förordning (EG) nr 622/2003,

— kommissionens förordning (EG) nr 781/2005 av den 24 maj 2004 om ändring av förordning (EG) nr 622/2003,

— kommissionens förordning (EG) nr 857/2005 av den 6 juni 2005 om ändring av förordning (EG) nr 622/2003

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–5 och bilagan

Nr 1217/2003

Kommissionens förordning (EG) nr 1217/2003 av den 4 juli 2003 om fastställande av gemensamma specifikationer för nationella säkerhets- och kvalitetskontrollprogram för civil luftfart

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–11, bilagorna I och II

Nr 1486/2003

Kommissionens förordning (EG) nr 1486/2003 av den 22 augusti 2003 om fastställande av förfaranden för utförande av kommissionens inspektioner på området luftfartsskydd för den civila luftfarten

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–16

Nr 1138/2004

Kommissionens förordning (EG) nr 1138/2004 av den 21 juni 2004 om en gemensam definition av känsliga delar av behörighetsområden på flygplatser

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–8

E. MILJÖ

Nr 89/629

Rådets direktiv 89/629/EEG av den 4 december 1989 om begränsning av buller från civila jetmotor drivna underlydsflygplan

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–8

Nr 92/14

Rådets direktiv 92/14/EEG av den 2 mars 1992 om begränsningar i utnyttjandet av flygplan som omfattas av volym 1, del II, kapitel 2 i bilaga 16 till konventionen om internationell civil luftfart, andra upplagan (1988),

ändrad genom

— rådets direktiv 98/20/EG av den 30 mars 1998 om ändring av direktiv 92/14/EEG,

— kommissionens direktiv 1999/28/EG av den 21 april 1999 om ändring av bilagan till direktiv 92/14/EEG,

— kommissionens förordning (EG) nr 991/2001 av den 21 maj 2001 om ändring av bilagan till rådets direktiv 92/14/EEG

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–11 och bilagan

Nr 2002/30

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/30/EG av den 26 mars 2002 om regler och förfaranden för att av bullerskäl införa driftsrestriktioner vid flygplatser i gemenskapen,

ändrat eller anpassat genom 2003 års anslutningsakt

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–15, bilagorna I och II

Nr 2002/49

Europaparlamentets och rådets direktiv 2002/49/EG av den 25 juni 2002 om bedömning och hantering av omgivningsbuller

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–16, bilagorna I–VI

F. SOCIALA ASPEKTER

Nr 89/391

Rådets direktiv 89/391/EEG av den 12 juni 1989 om åtgärder för att främja förbättringar av arbetstagarnas säkerhet och hälsa i arbete

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–16 och 18–19

Nr 2003/88

Europaparlamentets och rådets direktiv 2003/88/EG av den 4 november 2003 om arbetstidens förläggning i vissa avseenden

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–19, 21–24 och 26–29

Nr 2000/79

Rådets direktiv 2000/79/EG av den 27 november 2000 om det europeiska avtalet om arbetstidens förläggning för flygpersonal inom civilflyget som slutits mellan Association of European Airlines (AEA), Europeiska transportarbetarfederationen (ETF), European Cockpit Association (ECA), European Regions Airline Association (ERA) och International Air Carrier Association (IACA)

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–5

G. KONSUMENTSKYDD

Nr 90/314

Rådets direktiv 90/314/EEG av den 13 juni 1990 om paketresor, semesterpaket och andra paketarrangemang

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–10

Nr 92/59

Rådets direktiv 92/59/EEG av den 29 juni 1992 om allmän produktsäkerhet

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–19

Nr 93/13

Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–10 och bilagan

För tillämpningen av artikel 10 skall "kommissionen" förstås som "alla övriga avtalslutande parter i avtalet om ett gemensamt europeiskt luftrum".

Nr 95/46

Europaparlamentets och rådets direktiv 95/46/EG av den 24 oktober 1995 om skydd för enskilda personer med avseende på behandling av personuppgifter och om det fria flödet av sådana uppgifter

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–34

Nr 2027/97

Rådets förordning (EG) nr 2027/97 av den 9 oktober 1997 om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor, ändrad genom

— Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 889/2002 av den 13 maj 2002 om ändring av förordning (EG) nr 2027/97

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–8

Nr 261/2004

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–17

H. ÖVRIG LAGSTIFTNING

Nr 2299/89

Rådets förordning (EEG) nr 2299/89 av den 24 juli 1989 om en uppförandekod för datoriserade bokningssystem, ändrad genom

— rådets förordning (EEG) nr 3089/93 av den 29 oktober 1993 om ändring av förordning (EEG) nr 2299/89,

— rådets förordning (EG) nr 323/1999 av den 8 februari 1999 om ändring av förordning (EEG) nr 2299/89

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–22 och bilagan

Nr 91/670

Rådets direktiv 91/670/EEG av den 16 december 1991 om ömsesidigt godkännande av certifikat för personal med funktioner inom den civila luftfarten

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–8 och bilagan

Nr 3925/91

Rådets förordning (EEG) nr 3925/91 av den 19 december 1991 om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage som tillhör personer som reser med flyg inom gemenskapen, samt för bagage som tillhör personer som reser med fartyg inom gemenskapen

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–5

Nr 437/2003

Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 437/2003 av den 27 februari 2003 om statistisk rapportering om lufttransport av passagerare, gods och post,

ändrad genom

— kommissionens förordning (EG) nr 1358/2003 av den 31 juli 2003 om genomförande och ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 437/2003

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–11, bilagorna I och II

Nr 1358/2003

Kommissionens förordning (EG) nr 1358/2003 av den 31 juli 2003 om genomförande av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 437/2003 om statistisk rapportering om lufttransport av passagerare, gods och post, och om ändring av bilagorna I och II till den förordningen

Tillämpliga bestämmelser: Artiklarna 1–4, bilagorna I–III

Nr 2003/96

Rådets direktiv 2003/96/EG av den 27 oktober 2003 om en omstrukturering av gemenskapsramen för beskattning av energiprodukter och elektricitet

Tillämpliga bestämmelser: Artikel 14.1 b och artikel 14.2

BILAGA II

ÖVERGRIPANDE ANPASSNINGAR OCH VISSA FÖRFARANDEREGLER

Bestämmelserna i de rättsakter som anges i bilaga I skall tillämpas i enlighet med avtalet och punkterna 1–4 i den här bilagan, om inte annat anges i bilaga I. De specifika anpassningar som är nödvändiga för de enskilda rättsakterna anges i bilaga I.

Detta avtal skall tillämpas i enlighet med de förfaranderegler som anges i punkterna 5 och 6 i den här bilagan.

1. INLEDNINGARNA TILL RÄTTSAKTERNA

Ingresserna till de angivna rättsakterna ändras inte på grund av detta avtals syften. De gäller i den utsträckning de – inom ramen för detta avtal – har betydelse för korrekt tolkning och tillämpning av de bestämmelser som ingår i rättsakterna.

2. SÄRSKILD TERMINOLOGI I RÄTTSAKTERNA

Följande termer, som används i de rättsakter som anges i bilaga I, skall tolkas på följande sätt:

- a) *gemenskapen*: det gemensamma europeiska luftrummet.
- b) *gemenskapens regelverk*, *gemenskapslagstiftning*, *gemenskapsinstrument* och *EG-fördraget*: avtalet om det gemensamma europeiska luftrummet.
- c) *flygplats inom gemenskapen*: flygplats belägen inom det gemensamma europeiska luftrummet.
- d) *Europeiska gemenskapernas officiella tidning* eller *Europeiska unionens officiella tidning*: de avtalsslutande parternas officiella tidningar.
- e) *EG-lufttrafikföretag*: ECAA-lufttrafikföretag.

3. HÄNVISNINGAR TILL MEDLEMSSTATER

Utän att det påverkar tillämpningen av punkt 4 i denna bilaga skall hänvisningar till "medlemsstat(er)" i de rättsakter som anges i bilaga I tolkas som att de, förutom EG-medlemsstaterna, även omfattar ECAA-partnerna.

4. BESTÄMMELSER OM EG-KOMMITTÉER OCH SAMRÅD MED ASSOCIERADE PARTER

Europeiska kommissionen skall samråda med experter från de associerade parterna, och dessa skall beredas tillfälle att inkomma med utlåtanden varje gång det föreskrivs i de i bilagan angivna rättsakterna att Europeiska kommissionen skall samråda med EG-kommittéerna och att dessa skall beredas tillfälle att inkomma med utlåtanden eller yttranden.

Varje samråd skall bestå av ett möte under Europeiska kommissionens ordförandeskap, och det skall äga rum inom ramen för den gemensamma kommittén på inbjudan av Europeiska kommissionen före samrådet i den berörda EG-kommittén. Om inte särskilda omständigheter föranleder kortare varsel, skall Europeiska kommissionen minst två veckor före varje möte förse varje associerad part med all nödvändig information.

Varje associerad part skall anmodas att lämna sina synpunkter till Europeiska kommissionen, som vederbörligen skall beakta de utlåtanden dessa har lämnat.

Ovannämnda bestämmelser omfattar inte tillämpningen av konkurrensreglerna enligt detta avtal, vilka kommer att regleras genom särskilda samrådsförfaranden enligt bilaga III.

5. SAMARBETE OCH INFORMATIONsutBYTE

För att underlätta för de avtalsslutande parternas behöriga myndigheter att utöva sina befogenheter skall de på begäran ömsesidigt utbyta all information som krävs för att säkerställa avtalets avsedda funktion.

6. HÄNVISNING TILL SPRÅK

De avtalsslutande parterna skall, utan att det påverkar tillämpningen av bilaga IV, ha rätt att, i de förfaranden som fastställs inom ramen för detta avtal, använda vilket officiellt språk som helst vid Europeiska unionens institutioner eller i någon annan avtalsslutande part. De avtalsslutande parterna är emellertid medvetna om att dessa förfaranden underlättas genom användning av engelska. Om ett språk som inte är officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner används i ett officiellt dokument, skall en översättning till ett officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner samtidigt bifogas, med beaktande av föregående mening. Om en avtalsslutande part vid ett muntligt förfarande avser att använda ett språk som inte är ett officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner, skall denna part ombesörja simultantolkning till engelska.

BILAGA III

REGLER OM KONKURRENS OCH STATLIGT STÖD ENLIGT ARTIKEL 14 I HUVUDDAFTALET

Artikel 1

Statliga monopol

En avtalsslutande part skall gradvis anpassa eventuella statliga handelsmonopol så att det vid utgången av den andra period som anges i det protokoll till detta avtal som innehåller övergångsbestämmelserna för den aktuella associerade parten inte förekommer någon diskriminering mellan medborgare i de avtalsslutande parterna i fråga om villkoren för anskaffning och saluföring av varor. Den gemensamma kommittén skall informeras om de åtgärder som vidtas för att uppnå detta mål.

Artikel 2

Tillnärmning av lagstiftningen om statligt stöd och konkurrens

1. De avtalsslutande parterna inser vikten av att lagstiftningen om statligt stöd och konkurrens i de avtalsslutande parterna tillnäras EG-lagstiftningen på dessa områden. De avtalsslutande parterna skall sträva efter att befintliga och kommande lagar på dessa områden gradvis anpassas till Europeiska gemenskapens regelverk.
2. Tillnärmningen skall inledas när detta avtal träder i kraft och gradvis utvidgas till samtliga delar av EG:s bestämmelser om statligt stöd och konkurrens enligt den här bilagan vid utgången av den andra period som anges i det protokoll till detta avtal som innehåller övergångsbestämmelserna för den aktuella associerade parten. Den avtalsslutande parten skall efter överenskommelse med Europeiska kommissionen även fastställa hur tillnärmningen av lagstiftningen skall övervakas och vilka brottsbekämpande åtgärder som skall vidtas.

Artikel 3

Konkurrensbestämmelser och andra ekonomiska bestämmelser

1. Följande är oförenligt med avtalet i den mån det kan påverka handeln mellan två eller flera av de avtalsslutande parterna:
  - i) Alla avtal mellan företag, beslut av företagssammanslutningar och samordnade förfaranden mellan företag som har till syfte eller resultat att hindra, begränsa eller snedvrیدا konkurrensen.
  - ii) Ett eller flera företags missbruk av en dominerande ställning inom de fördragsslutande parternas sammantagna territorier eller inom en väsentlig del av dessa.
  - iii) Allt statligt stöd som snedvrider eller hotar att snedvrیدا konkurrensen genom att gynna vissa företag eller viss produktion.
2. Alla förfaranden som strider mot denna artikel skall utvärderas på grundval av de kriterier som följer av tillämpningen av gemenskapens gällande konkurrensbestämmelser, i synnerhet artiklarna 81, 82, 86 och 87 i EG-fördraget och de rättsakter för tolkning av dessa bestämmelser som antagits av gemenskapsinstitutionerna.
3. De associerade parterna skall säkerställa att ett till sin funktion oberoende offentligt organ ges behörighet att till fullo tillämpa punkt 1 i och 1 ii i fråga om privata och offentliga företag och företag som har beviljats särskilda rättigheter.
4. De associerade parterna skall utse eller inrätta en till sin funktion oberoende myndighet som ges behörighet att till fullo tillämpa punkt 1 iii. Denna myndighet skall bland annat ha befogenhet att godkänna statliga stödsystem och enskilda stöd i överensstämmelse med punkt 2 och att beordra återkrav av statligt stöd som har beviljats olagligen.
5. De avtalsslutande parterna skall sörja för öppenhet i fråga om statligt stöd, vilket bland annat skall ske genom en regelbunden årlig rapport, eller motsvarande, till övriga parter. Rapporten skall följa metoderna och framställningen för Europeiska gemenskapens undersökning av statligt stöd. Om en avtalsslutande part så begär skall en annan avtalsslutande part informera om enskilda fall av statligt stöd.
6. Varje avtalsslutande part skall upprätta en fullständig förteckning över de stödsystem som inrättades innan den myndighet som anges i punkt 4 inrättades och skall anpassa de systemen till kriterierna i punkt 2.

7. a) Vid tillämpning av bestämmelserna i punkt 1 iii är de avtalsslutande parterna medvetna om att under de perioder som anges i protokollet till detta avtal som omfattar övergångsbestämmelserna för en associerad part skall statligt stöd som beviljas av den associerade parten bedömas mot bakgrunden att den berörda associerade parten skall uppfattas som ett område identiskt med de områden i Europeiska gemenskapen som beskrivs i artikel 87.3 a i fördraget om upprättandet av Europeiska gemenskapen.
  - b) Vid utgången av den första period som anges i det protokoll till detta avtal som omfattar övergångsbestämmelserna för en associerad part skall parten i fråga lämna uppgift om sin på NUTS II-nivå harmoniserade BNP per capita till Europeiska kommissionen. Den myndighet som avses i punkt 4 i denna artikel skall därefter tillsammans med Europeiska kommissionen utvärdera om regionerna i den berörda associerade parten är stödberättigade och deras maximala stödnivå i syfte att upprätta en regionalstödslista på grundval av Europeiska gemenskapens relevanta riktlinjer.
8. Om en av de avtalsslutande parterna finner att ett särskilt förfarande är oförenligt med villkoren i punkt 1, får denna part vidta lämpliga åtgärder efter samråd i den gemensamma kommittén eller efter 30 arbetsdagar räknat från det att frågan hänskjutits till sådant samråd.
  9. De avtalsslutande parterna skall utbyta information med beaktande av de begränsningar som tystnadsplikten och skyddet för företagshemligheter kräver.
-

BILAGA IV

HÄNSKJUTANDE TILL EG-DOMSTOLEN

1. Allmänna principer som rör artikel 16 i avtalet

1. De förfaranden för begäran om förhandsavgörande inom Europeiska gemenskapen som fastställts av Europeiska gemenskapernas domstol, nedan kallad "domstolen", skall tillämpas när så är lämpligt. Efter förhandsavgörandet skall en domstol i en avtalsslutande part tillämpa den tolkning som fastställts av domstolen.
2. Inom ramen för detta avtal skall de avtalsslutande parterna ha samma rätt att inkomma med synpunkter till domstolen som gemenskapens medlemsstater.

2. Omfattning och förutsättningar för det förfarande som fastställs i artikel 16.2 i avtalet

1. När en avtalsslutande part, i enlighet med den andra meningen i artikel 16.2, antar ett beslut om omfattningen av och förutsättningarna för hänskjutanden till domstolen skall i beslutet anges antingen
  - a) att varje domstol i den avtalsslutande parten, mot vars beslut det saknas rättsliga medel i nationell lagstiftning, skall begära ett förhandsavgörande från domstolen om frågor som uppkommer i ett pågående ärende och rör giltighet eller tolkning av en rättsakt som avses i artikel 16.2, om denna domstol anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att en dom skall kunna avkunnas, eller
  - b) att varje domstol i den avtalsslutande parten får begära ett förhandsavgörande från domstolen om en fråga som tagits upp i domstolen och rör giltighet eller tolkning av en rättsakt som avses i artikel 16.2, om denna domstol anser att ett beslut i frågan är nödvändigt för att en dom skall kunna avkunnas.
2. Den närmare tillämpningen av artikel 16.2 skall bygga på de principer som fastställs genom de rättsliga bestämmelser som styr domstolens arbete, inbegripet tillämpliga bestämmelser i EG-fördraget samt domstolens stadgar, arbetsordning och rättspraxis. Om den avtalsslutande parten fattar beslut om den närmare tillämpningen av denna bestämmelse, skall den också beakta de praktiska riktlinjerna i domstolens skrift *Upplysningar angående begäran om förhandsavgörande från de nationella domstolarna*.

3. Hänskjutande i enlighet med artikel 20.3 i avtalet

Domstolen skall behandla tvister som hänskjuts till den i enlighet med artikel 20.3 i avtalet på samma sätt som tvister som hänskjuts till domstolen i enlighet med artikel 239 i EG-fördraget.

4. Hänskjutande till EG-domstolen och språk

De avtalsslutande parterna skall ha rätt att vid de förfaranden inför domstolen som inleds inom ramen för detta avtal använda varje officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner eller i en annan avtalsslutande part. Om ett språk som inte är ett officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner används i ett officiellt dokument, skall en översättning till franska samtidigt bifogas. Om en avtalsslutande part vid ett muntligt förfarande avser att använda ett språk som inte är ett officiellt språk vid Europeiska unionens institutioner, skall denna part säkerställa simultantolkning till franska.

BILAGA V

PROTOKOLL I

Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Republiken Albanien, å andra sidan

Artikel 1

Övergångsperioder

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Albanien, nedan kallad "Albanien", vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av Albanien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

Artikel 2

Villkor som avser övergång

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall Albanien
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriiser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster från det nationella tillsynsorganet, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - v) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall Albanien tillämpa det här avtalet inbegripet all lagstiftning som anges i bilaga I.

Artikel 3

Övergångsordning

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Albanien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Albanien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Albanien eller albanska medborgare och luftfartyg licensierade av Albanien inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Albanien ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Albanien och i andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Albanien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Albanien.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar Albaniens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I, för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Albanien eller albanska medborgare när övergångsperioden inleds.

Artikel 4

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall Albanien vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för Albaniens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Albanien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 5

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig albansk myndighet.
  2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Albanien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.
-

PROTOKOLL II**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Bosnien och Hercegovina, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av Bosnien och Hercegovina, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av Bosnien och Hercegovina, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall Bosnien och Hercegovina
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpreiser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), direktiv 96/67/EG (om marktjänster), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - v) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III till detta avtal, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall Bosnien och Hercegovina
  - i) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster från det nationella tillsynsorganet, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - ii) tillämpa det här avtalet samt den lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Bosnien och Hercegovina ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Bosnien och Hercegovina och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Bosnien och Hercegovina eller medborgare i Bosnien och Hercegovina och luftfartyg licensierade av Bosnien och Hercegovina inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Bosnien och Hercegovina ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Bosnien och Hercegovina och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Bosnien och Hercegovina ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Bosnien och Hercegovina.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar Bosnien och Hercegovinas och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Bosnien och Hercegovina eller medborgare i Bosnien och Hercegovina.

Artikel 4

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall Bosnien och Hercegovina vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för Bosnien och Hercegovinas deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Bosnien och Hercegovina att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 5

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig myndighet i Bosnien och Hercegovina.
  2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Bosnien och Hercegovina att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.
-

PROTOKOLL III**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Republiken Bulgarien, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperiod**

1. Övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Bulgarien, nedan kallad "Bulgarien", vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen, dock senast vid Bulgariens anslutning till Europeiska unionen.
2. Hänvisningar till den "andra övergångsperioden" i det här avtalet eller i dess bilagor skall i Bulgariens fall tolkas som den övergångsperiod som anges i punkt 1.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

Vid utgången av övergångsperioden skall Bulgarien tillämpa det här avtalet samt all lagstiftning som anges i bilaga I i enlighet med artikel 3 i huvudavtalet.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall under övergångsperioden
  - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Bulgarien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Bulgarien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Bulgarien och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Bulgarien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Bulgarien.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av övergångsperioden, utan att det påverkar Bulgariens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Bulgarien eller bulgariska medborgare när övergångsperioden inleds.

*Artikel 4***Luftfartssäkerhet**

1. Vid utgången av övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa den exakta statusen och de exakta villkoren för Bulgariens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
2. Fram till utgången av övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om säkerhetsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Bulgarien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen, skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

*Artikel 5***Luftfartsskydd**

Fram till utgången av övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Bulgarien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

PROTOKOLL IV**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Republiken Kroatien, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Kroatien, nedan kallad "Kroatien", vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av Kroatien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall Kroatien
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), direktiv 96/67/EG (om marktjänster), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster från det nationella tillsynsorganet, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - v) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III till detta avtal, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall Kroatien tillämpa det här avtalet samt den lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Kroatien under den första och andra övergångsperioden ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Kroatien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
  - b) under den andra övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Kroatien ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a,
    - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Kroatien och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
    - iii) lufttrafikföretag licensierade av Kroatien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Kroatien.

- c) Fram till utgången av andra övergångsperioden får EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Kroatien eller kroatiska medborgare och luftfartyg licensierade av Kroatien får inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar Kroatiens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Kroatien eller kroatiska medborgare från utgången av den första övergångsperioden.

Artikel 4

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall Kroatien vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för Kroatiens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Kroatien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 5

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig kroatisk myndighet.
2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Kroatien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.
-

PROTOKOLL V**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), direktiv 96/67/EG (om marktjänster), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I till det här avtalet,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster från det nationella tillsynsorganet, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - v) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III till detta avtal, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien tillämpa det här avtalet samt den lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller makedonska medborgare och luftfartyg licensierade av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i f.d. jugoslaviska republiken Makedonien.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien eller makedonska medborgare vid utgången av den första övergångsperioden.

Artikel 4

Tillämpning av viss lagstiftning av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien

Utan hinder av artikel 2 i det här protokollet skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien när detta avtal träder i kraft

- i) tillämpa konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
- ii) sörja för att luftfartyg som licensierats av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien uppfyller kraven i förordning (EG) nr 261/2004,
- iii) avsluta kontraktet mellan f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens regering och Macedonian Airlines (MAT) eller anpassa det till gemenskapslagstiftningen.

Artikel 5

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall f.d. jugoslaviska republiken Makedonien vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för f.d. jugoslaviska republiken Makedoniens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 6

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig makedonsk myndighet.
2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av f.d. jugoslaviska republiken Makedonien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

PROTOKOLL VI**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Republiken Serbien, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Serbien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Serbien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall Republiken Serbien
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), direktiv 96/67/EG (om marktjänster), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster och det nationella tillsynsorganet för Republiken Serbien, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster för Republiken Serbien, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - v) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III till detta avtal, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall Republiken Serbien tillämpa det här avtalet, inbegripet all lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Republiken Serbien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Republiken Serbien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Republiken Serbien eller medborgare i Republiken Serbien och luftfartyg licensierade av Republiken Serbien inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Republiken Serbien ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Republiken Serbien och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Republiken Serbien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Republiken Serbien.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar Republiken Serbiens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Republiken Serbien eller medborgare i Republiken Serbien vid utgången av den första övergångsperioden.

Artikel 4

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall Republiken Serbien vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för Republiken Serbiens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Republiken Serbien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 5

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig myndighet i Republiken Serbien.
2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Republiken Serbien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen, skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

PROTOKOLL VII**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Republiken Montenegro, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2.1 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Montenegro, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 2.2 i detta protokoll har uppfyllts av Republiken Montenegro, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall Republiken Montenegro
  - i) bli fullvärdig medlem i de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), direktiv 96/67/EG (om marktjänster), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster och det nationella tillsynsorganet för Republiken Montenegro, inrätta ett nationellt övervakande organ för lufttrafiktjänster för Republiken Montenegro, inleda omorganisationen av sitt luftrum till ett eller flera funktionella block samt tillämpa en flexibel användning av luftrummet,
  - v) ratificera konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III till detta avtal, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall Republiken Montenegro tillämpa det här avtalet, inbegripet all lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Republiken Montenegro ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Republiken Montenegro och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Republiken Montenegro eller medborgare i Republiken Montenegro och luftfartyg licensierade av Republiken Montenegro inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Republiken Montenegro ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Republiken Montenegro och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Republiken Montenegro ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Republiken Montenegro.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar Republiken Montenegros och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Republiken Montenegro eller medborgare i Republiken Montenegro vid utgången av den första övergångsperioden.

Artikel 4

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall Republiken Montenegro vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för Republiken Montenegros deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Republiken Montenegro att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 5

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig myndighet i Republiken Montenegro.
  2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Republiken Montenegro att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.
-

PROTOKOLL VIII**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Rumänien, å andra sidan***Artikel 1***Övergångsperiod**

1. Övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 2 i detta protokoll har uppfyllts av Rumänien, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Hänvisningar till den "andra övergångsperioden" i detta avtal eller dess bilagor skall i fråga om Rumänien betyda den övergångsperiod som avses i punkt 1.

*Artikel 2***Villkor som avser övergång**

Vid utgången av övergångsperioden skall Rumänien tillämpa det här avtalet samt den lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 3***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall under övergångsperioden
  - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av Rumänien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Rumänien och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Rumänien och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av Rumänien ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Rumänien.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av övergångsperioden, utan att det påverkar Rumäniens och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av Rumänien eller rumänska medborgare när övergångsperioden inleds.

*Artikel 4***Luftfartssäkerhet**

1. Vid utgången av övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa den exakta statusen och de exakta villkoren för Rumäniens deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om säkerhetsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Rumänien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

*Artikel 5***Luftfartsskydd**

Fram till utgången av övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av Rumänien att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

PROTOKOLL IX**Övergångsarrangemang mellan Europeiska gemenskapen och EG-medlemsstaterna, å ena sidan, och Förenta nationernas övergångsförvaltning i Kosovo, å andra sidan***Artikel 1***UNMIK:s behörighet**

Bestämmelserna i det här protokollet påverkar inte behörigheten för Förenta nationernas övergångsförvaltning i Kosovo, nedan kallad "UNMIK", enligt definitionen i resolution 1244 av den 10 juni 1999 från FN:s säkerhetsråd.

*Artikel 2***Övergångsperioder**

1. Den första övergångsperioden skall sträcka sig från och med ikraftträdandet av det här avtalet till dess att samtliga villkor i artikel 3.1 i detta protokoll har uppfyllts av UNMIK, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.
2. Den andra övergångsperioden skall sträcka sig från utgången av den första övergångsperioden till dess att samtliga villkor i artikel 3.2 i detta protokoll har uppfyllts av UNMIK, vilket skall verifieras genom en granskning utförd av Europeiska gemenskapen.

*Artikel 3***Villkor som avser övergång**

1. Vid utgången av den första övergångsperioden skall UNMIK
  - i) utan att det påverkar UNMIK:s särskilda status enligt internationell rätt tillämpa de gemensamma luftfartskraven (JAR) som antagits av de gemensamma luftfartsmyndigheterna och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartssäkerhetsområdet som anges i bilaga I,
  - ii) tillämpa ECAC-dokument 30 och sträva efter att genomföra all lagstiftning på luftfartsskyddsområdet som anges i bilaga I,
  - iii) tillämpa förordning (EEG) nr 3925/91 (om avskaffande av de kontroller och formaliteter som gäller för handbagage och incheckat bagage), förordning (EEG) nr 2409/92 (om biljettpriser och tariffer för lufttrafik), direktiv 94/56/EG (om utredning av flyghaverier), förordning (EG) nr 2027/97 (om lufttrafikföretags skadeståndsansvar vid olyckor), direktiv 2003/42/EG (om rapportering av händelser inom civil luftfart), förordning (EG) nr 261/2004 (om nekad ombordstigning), direktiv 2000/79/EG (om arbetstider inom civilflyget) och direktiv 2003/88/EG (om arbetstidens förläggning) i enlighet med bilaga I,
  - iv) skilja tillhandahållaren av lufttrafiktjänster från tillsynsorganet, inrätta eller utse ett övervakande organ för lufttrafiktjänster,
  - v) tillämpa konventionen om vissa enhetliga regler för internationella lufttransporter (Montrealkonventionen),
  - vi) i tillräcklig utsträckning ha genomfört reglerna om statligt stöd och konkurrens i det avtal som anges i artikel 14.1 i huvudavtalet eller i bilaga III, beroende på vad som är tillämpligt.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall UNMIK tillämpa det här avtalet samt den lagstiftning som anges i bilaga I.

*Artikel 4***Övergångsordning**

1. Utan hinder av artikel 1.1 i huvudavtalet skall
  - a) under den första övergångsperioden
    - i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av UNMIK ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter på sträckor mellan valfri punkt i Kosovo och valfri punkt inom Europeiska gemenskapen,
    - ii) EG-lufttrafikföretag inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av UNMIK eller medborgare i Kosovo och luftfartyg licensierade av UNMIK inte vara majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat,

- b) under den andra övergångsperioden skall
- i) EG-lufttrafikföretag och lufttrafikföretag som licensierats av UNMIK ha rätt att utöva de trafikrättigheter som anges i punkt 1 a i,
  - ii) EG-lufttrafikföretag ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i Kosovo och andra associerade parter och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i en EG-medlemsstat,
  - iii) lufttrafikföretag licensierade av UNMIK ha rätt att utöva obegränsade trafikrättigheter mellan punkter i olika EG-medlemsstater och ha rätt att, vid vilken punkt som helst, byta från ett luftfartyg till ett annat under förutsättning att flygningen ingår som en del av en tjänst som betjänar en punkt i Kosovo.
2. Med *EG-lufttrafikföretag* avses i den här artikeln ett lufttrafikföretag som är licensierat av en EG-medlemsstat, Norge eller Island.
3. Artiklarna 7 och 8 i huvudavtalet skall inte tillämpas före utgången av den andra övergångsperioden, utan att det påverkar UNMIK:s och gemenskapens skyldighet att från och med utgången av den första övergångsperioden bevilja operativa licenser i enlighet med de rättsakter som anges i bilaga I för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av en EG-medlemsstat eller medborgare i en EG-medlemsstat respektive för lufttrafikföretag som är majoritetsägda eller i praktiken kontrolleras av UNMIK eller medborgare i Kosovo vid utgången av den första övergångsperioden.

Artikel 5

Internationella organisationer och avtal

Om den lagstiftning som anges i bilaga I innehåller krav på att bli part till internationella konventioner eller avtal, skall UNMIK:s särskilda status enligt internationell lag beaktas.

Artikel 6

Luftfartssäkerhet

1. Vid inledningen av den första övergångsperioden skall UNMIK vara involverad i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet som observatör.
2. Vid utgången av den andra övergångsperioden skall den gemensamma kommitté som inrättats enligt artikel 18 i huvudavtalet fastställa exakt status och exakta villkor för UNMIK:s deltagande i arbetet inom Europeiska byrån för luftfartssäkerhet.
3. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen om säkerhetsbrister påträffas kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av UNMIK att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild säkerhetsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.

Artikel 7

Luftfartsskydd

1. Vid inledningen av den andra övergångsperioden skall den hemliga delen av lagstiftningen om luftfartsskydd i enlighet med bilaga I göras tillgänglig för lämplig myndighet inom UNMIK.
  2. Fram till utgången av den andra övergångsperioden får Europeiska gemenskapen, om skyddsbrister påträffas, kräva att godkännandet för ett luftfartyg som licensierats av UNMIK att bedriva tjänster på sträckor till, från eller inom Europeiska gemenskapen skall bli föremål för en särskild skyddsbedömning. Skyddsbedömningen skall utföras snarast möjligt av Europeiska gemenskapen för att undvika onödigt dröjsmål i utövandet av trafikrättigheter.
-